

Olvassuk Jézussal együtt a Bibliát
16. Nagy távlatok
(Mt 8,11-12 – Zsolt 107,3 és Ézs 59,19)

Egyházi világgyűlésen voltam a f i n n fővárosban. Munkacsoportba osztottak be, amelyet n é m e t püspök vezetett, én pedig m a g y a r k é n t a b r a z i l egyházat képviseltem. Jobbomon ült egy e t i ó p tanító Addisz Abebából, majd egy k o l u m b i a i lelkész Bogotából, azután a d é l i n d i a i Tamás keresztények püspöke Malabarból, a p á p u á k egyházának ifjúsági küldötte és még további tíz résztvevő a legkülönbözőbb világtájokról. Különbözött a bőrszínünk és a nyelvünk, az iskolázottságunk és a társadalmi pozíciónk, élet- és világszemléletünk: északról, keletről, délről és nyugatról jöttünk. Egy összekötő kapcsunk volt csak: hit a Jézus Krisztusban és annak bizonyossága, hogy Isten kegyelmére rászorultak vagyunk egyképpen. Engem valósággal lenyűgöztek ezek a távlatok, hiszen ilyen együttlét még a Bibliánk szerint sem magától értetődő!

1.

Aki figyelmesen olvassa az ószövetségi 107. zsoltárt, gyönyörködhet annak szinte költői ünnepélyességében. Tulajdonképpen egy istentisztelet liturgiája az egész. Eredetileg papok és az összesereglett gyülekezet egymásnak felelgetve fejezik ki hálájukat Istennek, aki „jó és örökké tart szeretete“. Ötször szólítják fel a gyülekezetet: „adatok most hálát az Úrnak szeretetéért“, majd a megszólítottak így mutatkoznak be: „az Úrhoz kiáltottak nyomorúságukban“. És a megokolásuk sem késik: „mert örökké tart szeretete“, „mert megitatta a szomjazókat és jól tartotta az éhezőket“, „mert betörte az érckapukat és leverte a vas-zárákat“. Isten a mentő, a szabadító, a megelégitő, a csodatevő, s éppen ezért örvendeznek afelett, hogy ők „az Úr megváltottai“ (2.v.)

Hogy milyen ősi zsoltár ez, azt már az is mutatja, hogy a régi prófétákra hivatkozhat. Elsősorban azokra, akiktől szinte szó szerint vesz át sorokat. Ilyen például Ézsaiás (Ézs 43,5), de Zakariást se felejtjük el, aki a Seregek Urának akaratát így hirdette: „Én szabadítom ki népemet a napkelet és a napnyugat földéről“ (Zak 8,7). Ebben az isteni tervben benne foglaltatik az ószövetség népének egész történelmét és sorsát meghatározó két esemény: napnyugat jelenti az Egyiptomból való szabadulást, napkelet pedig a szégyenletes babiloni fogságból hazatérítést.

Volt ugyan időközben olyan elképzelés is, hogy az utolsó időkben a nem-zsidók, az úgynevezett pogányok is odasereglenek majd a Sion köré, hogy mintegy Izrael népének közvetítésével ők is részesüljenek az isteni áldásokban. De nem ez volt a döntő motívum, hanem a diaszpórába szétszóródott zsidó nép hazájában való összegyűjtésének kiolthatatlan reménye. Amikor tehát a próféták arról beszélnek, hogy „Ezek itt messze földről jönnek, azok észak és nyugat felől...“ (Ézs.49,12), ők erre a zsidó diaszpórára gondoltak. Ne felejtjük el, hogy eddigi ismereteink szerint a Jézus-korabeli „őshazában“ összesen kb. egy millió zsidó élt, ugyanennyi Egyiptomban, de a széles római birodalomban szétszóródva nem kevesebb, mint három millió. Nem csoda, ha a nagy „összegyűjtés“ álmát soha nem adta fel ez a nép, amelynek legalább részleges megvalósítását még a modern-kori cionista mozgalom is a zászlajára tűzte!

A 107. zsoltár szinte statisztikai pontossággal sorolja fel, hogy kik lesznek ezek: közöttük lesznek a fogságból szabadultak, a betegségekben meggyógyultak, sőt még a tengeri veszedelemből kimentettek is. Így tágul a nagy kör: az összegyűjtöttek és hazatértek sokszólamú kórusában hangzik el a gyülekezet hálaadása Annak, Aki jó és örökké tart szeretete. A szétszóródott nép jelenleg még a népek, értsd pogányok, gúnyolódásának céltáblája lehet, megaláztatott és üldözött. Ahogy azt a római

megszállás idejéből bőségesen ismerjük, hogy zsidóknak és nem zsidóknak nem mindig volt jó véleménye egymásról, s ezt nem csak gúnyral és megalázással juttatták kifejezésre, de kölcsönös megvetésben és esetenként még erőszakkal is. Híres római költők például maró gúnyral figurálták ki a sabbátot ünneplő és disznóhúst nem evő „hébereket“. Míg azok sem maradtak adósak a válasszal és kutyáknak meg tisztátalan barbároknak nevezték ellenfeleiket. Ebben a felforrósodott hangulatban gyógyírként hatott minden prófétálás, amely a messiási időt jövendölte, amelyben semmi többé nem akadályozza a szétszóródottak összegyűjtését, azok háláját és dicsőítését. Ez pedig abban éri el a csúcst, hogy a megváltott összegyűjtöttek a múlt nagy és dicsőséges pátriárkáival, Ábrahámmal, Izsákkal, Jákóbbal együtt telepedhetnek le az isteni örökkévalóság „vacsoráján“. Nem nehéz elképzelni, hogy ez a távlat szinte kiirthatatlanná tette az ószövetségi nép reménységét.

2.

Nem lehet kétségünk afelől, hogy ezt a szárnyaló reménységet Jézus is osztotta kortárs népével. Mégpedig annak minden részletével. Sőt még a maga küldetését is egyfajta összegyűjtésnek tekintette, amikor az isteni királyságba hívta az embereket. S ezt húzta alá azzal a tiltással is, amellyel misszióba küldte ki tanítványait. Szívükre helyezte, hogy „Pogányokhoz vezető útra ne térjete... inkább menjete Izrael házának elveszett juhaihoz“ (Mt 10,5-6).

Két találkozásában azonban elgondolkodtatta. Amikor egyik útja Izraelen kívülre, a tengerparti Tyrosz és Szidon vidékére vezette, egy őslakos – tehát pogány kánaánita – asszony lepte meg a kérésével, hogy gyógyítsa meg beteg lányát. Jézus – korrekt módon – még csak válaszra sem méltatta a kérőt. Amikor pedig tanítványai mégis válaszra unszolták, meg is indokolta a hallgatását, eképpen: „Én nem küldetem máshoz, mint Izrael elveszett fiaihoz.“ Majd egy példázattal ezt értésére adta az asszonynak is: „Nem jó elvenni a gyermekek kenyerét és odadobni a kutyáknak“. Amikor pedig az asszony, – mintha nem is hallotta volna ezt a nyilvánvaló sértegetést, elrebegte, hogy nem is kenyeret kér, csupán a gyerekek asztaláról lehulló morzsák is elegendők lánya megmentéséhez, – mintha valami zsilip nyílt volna meg az elutasító szívében. Aki ilyen kijelentésre lett kész, hogy „Asszony, nagy a te h i t e d , legyen úgy, ahogy kívánod“ – amögött megesett, irgalmas szív áll.

A másik ilyen találkozásról szól mai igénk. A segélykérő itt is „pogány“: egy római százados, aki fia megmentését kéri Jézustól. Itt már készségesebb Jézus hozzáállása, mert azonnal ígéretet tesz, hogy elmegy a százados házához és ott gyógyít majd. De csodálkozva veszi tudomásul, hogy a p o g á n y a p a még a z s i d ó Jézus látogatására sem tartja méltónak magát és szerényen egy gyógyító szavával is megelégedne. Az érzelmeit egyébként ritkán kimutató Jézus nemcsak, hogy megtorpan, de ámulva állapítja meg, hogy „senkiben nem találtam ilyen nagy hitet Izraelben“. Tyrosban az asszony kenyérmorzsákkal is megelégedett, itt a százados egyetlen egy mentő szóra csökkentette az elvárásait. Mi más ez, mint – nem követelődzés, nem igénybejelentés, jogosultságra hivatkozás, rámenős kikövetelés – Isten ajándékának hálás és alázatos elfogadása. S mi más lenne a hit, mint éppen ez: rábízni magunkat – mindenféle feltétel kiszabása nélkül – Isten kezére.

3.

Ezen a háttéren most már egészen másképpen hat, ha Jézus számára a 107. zsoltár szavai egészen más, gazdagabb és tágabb értelmet kapnak: Isten „összegyűjtött a különböző országokból, keletről, nyugatról, északról és délről...“ Egy nép, egy faj, egy nemzet sem sajátíthatja ki magának a helyet, amely számára Istennél elfoglalásra vár.

Isten irgalma és kegyelme mindenfajta határainkon felül áll. Örökké tartó szeretete – ma így mondanánk – univerzális érvényű. Nincsenek előjogok, amelyek az ő kezét megkötnék. Ezt tapasztaltam meg Helsinkiben és tulajdonképpen ott döbbsentem rá ennek a jézusi írásmagyarázatnak az igazára. Isten nagy „összegyűjtésében” vagyunk mindnyájan részesek.

Ezek a prófétai jóvendölések most már bennünket is új látásra készítetnek. S ezt teszi számunkra kötelezővé a feltámadott Jézusnak az új kiküldési parancsa: „...tegyetek tanítvánnyá m i n d e n népet...” Ennek engedelmeskedett a keresztény egyház mindenkori missziója is, bár be kell vallanunk, hogy ennek a parancsnak teljesítéséhez gyakran félreértések, tévedések, sőt visszaélések is kapcsolódtak, és hogy nem minden kor vette komolyan a parancsot. Mégis Isten iránti hálával kell megállapítanunk, hogy alig is van még zuga a világnak, amelyben – legalább hallomásból – ne vettek volna már tudomást a Krisztus megmentő evangéliumáról. Nem túlzás tehát, ha az ilyen, jézusi értelemben vett „nagy összegyűjtés” hú kifejezője a keresztény reménységnek és a keresztény egyetemességnek. Akik örökösödési vagy egyéb alapon jogot formálnának erre, nem biztos, hogy részesei lehetnek. Erre intsen bennünket a pogány századosnak elmondott szavai: „... akik pedig Isten országa fiainak tartják magukat (t.i. automatikusan!), azok kivetettnek...” De akik kegyelmének egy szavával vagy egy morzsájával is beérik és ezért hálásak, azok nem csalódnak. Ámen

Gémes István